20 ปัญหาดินแดน ชายแดนและเขตแดนไทย-ลาว พ.ศ. 2322-ปัจจุบัน

สุวิทย์ ธีรศาศวัต1

บทคัดย่อ

ดินแดนลาวรวมเป็นผืนเดียวกับไทยตั้งแต่ พ.ศ.2322 ต่อมา พ.ศ. 2436 ฝรั่งเศสได้ใช้กำลังบังคับเอาดินแดนลาวฝั่งซ้ายแม่น้ำโขง? ไปปกครอง ต่อมาใน พ.ศ.2446 ฝรั่งเศสได้บีบจนไทยต้องยกลาวฝั่งขวา คือ หลวงพระบางฝรั่งขวาและจำปาศักดิ์ให้ฝรั่งเศส ในช่วง 2484-2489 ไทยได้ลาวฝั่งขวาคืนมา แต่หลังจากนั้นก็กลับไปอยู่กับฝรั่งเศสอีก จน พ.ศ.2497 ลาวจึงได้เอกราชจากฝรั่งเศส หลังจากลาวเปลี่ยนการปกครองเป็นสังคมนิยมใน พ.ศ.2518 ก็เกิดพิพาทเรื่องเขตแดนกับลาวหลายครั้ง คือ กรณี คือ กรณีเรือ นปบ. กรณีสามหมู่บ้านใน จ.อุตรดิตถ์ (2527) และรุนแรงที่สุดคือ สงครามบ้านร่วมเกล้า (2530-2531) สงครามครั้งนั้นทั้ง 2 ฝ่ายได้รับบทเรียน คือ การสูญเสียชีวิตทหารไปมากจึงหันมาเจรจาและทำการปักปันเขตแดนสำเร็จเกือบทั้งหมด

Abstract
The lands of Laos were reunited with Siam in 2322 B.E. In 2436, the
left side of Mekong River's lands were taken to be under the rule of the
French by forces. In 2446 B.E., Siam was forced to give area on the right
side of Mekong River, Luang Prabang and Champasak to French. Between
2484 – 2489 B.E. these lands were taken back to be under Siam, but then
returned to be under the French again. Laos gained independence from
French in 2497 B.E. After the rule of the socialist regime of Laos in 2518
B.E., there were several confl icts over the boarder between Thailand and
1 ศาสตราจารย์สาขาวิชาประวัติศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยขอนแก่น

Laos PDR. These include the incidence of Mekong Patrol Gun Boat (Nor
Por Koh – นปข), the case of three villages of Utraradit Province (2527
B.E), and the most violence one was Rom Klao War (2530 – 2531 B.E.).
The consequence of this War was that both sides lost their military men,
therefore negotiation was adopted and the demarcation of the boarder
was almost completed.

ปัญหาความสัมพันธ์ไทย-ลาวในช่วง 2 ศตวรรษเศษ มี 3 ลักษณะ คือ ปัญหาดินแดน หมายถึง ปัญหาอธิปไตยหรือกรรมสิทธิ์เหนือดินแดนนั้น

ปัญหาชายแดน หมายถึง ปัญหาความไม่สงบหรือการกระทำที่ผิดกฎหมาย การใช้พื้นที่บริเวณชายแดนที่ไม่เป็นปกติ เช่น การค้ายาเสพติด การค้าของเถื่อน ฯลฯ

ปัญหาเขตแดน หมายถึง ปัญหาเส้นเขตแดน ที่มีปัญหาเส้นเขตแดนที่ถูกต้องอยู่ตรงไหน อาจมีสาเหตุจาก ไม่มีหลักเขตแดน หลักเขตแดนหาย หรือแผนที่เขตแดนที่ 2 ประเทศใช้ไม่ตรงกัน

ประเด็นสำคัญๆ

1. อีสานและลาว ก่อน พ.ศ. 2322 ใครปกครอง?

ก่อน พ.ศ. 2322 ลาวเป็นประเทศเอกราชแต่แบ่งเป็น 3 อาณาจักร คือ

อาณาจักรหลวงพระบาง

(ก่อตั้ง พ.ศ. 2242) (สุวิทย์ ธีรศาศวัต (ก) 2543:16)

อาณาจักรเวียงจันทน์

(ก่อตั้งอาณาจักรล้านช้างปลายพุทธศตวรรษที่ 16 ถึงต้นพุทธศตวรรษที่ 17 / ตั้งเวียงจันทน์ พ.ศ. 2103) (สุรศักดิ์ ศรีสำอาง 2543:21,75, จินตรัย 2553:85-87) ปกครองภาคกลางของลาวในปัจจุบัน และปกครองฝั่งขวาหรือฝั่งตะวันตกของแม่น้ำโขงกินมาถึง จ.หนองบัวลำภู อุดรธานี หนองคาย สกลนคร กาฬสินธุ์ และนครพนม

อาณาจักรจำปาศักดิ์ (ก่อตั้ง พ.ศ. 2256) ปกครองลาวภาคใต้แขวงสุวรรณเขตลงมาถึงจำปาศักดิ์ อัตตะปือ เซกอง และยังปกครองฝั่งขวาแม่น้ำโขงคือ บริเวณ จ.มุกดาหาร อำนาจเจริญ ยโสธร อุบลราชธานี ร้อยเอ็ด ศรีสะเกษและบางส่วนของ จ.สุรินทร์

อาณาจักรหลวงพระบาง ปกครองลาวภาคเหนือตั้งแต่แม่น้ำลี้ และแม่น้ำเฮืองขึ้นไป ในฝั่งขวากินพื้นที่มาจดชายแดนไทยด้านตะวันออกของ จ.เชียงราย มีเขตแดนที่ผาได ทางตะวันออกของ อ.เวียงแก่น

22 ปัญหาดินแดน ชายแดนและเขตแดนไทย-ลาว พ.ศ. 2322-ปัจจุบัน

จ.เชียงราย อ.ภูซาง จ.พะเยา ลงมาชายแดนด้านเหนือและตะวันออกของ จ.น่าน จรด อ.สองแคว อ.ทุ่งช้าง อ.เฉลิมพระเกียรติ อ.บ่อเกลือ และ อ.แม่ริม จ.น่าน จรดเขตแดนตะวันออกของ จ.อุตรดิตถ์
อ.บ้านโคก อ.ฟากท่า อ.น้ำปาด ?

จรดเขตแดนตะวันออกของ อ.ชาติตระการ และ อ.นครไทย จ.พิษณุโลก
(สุวิทย์ ธีรศาศวัต(ก): 2543:19-20)

ส่วนรัฐไทย คือ อาณาจักรอยุธยาปกครองเฉพาะอีสานใต้ กล่าวถึงตั้งแต่สมเด็จเจ้าสามพระยา (พ.ศ. 1967-1991) ไทยตีเมืองพิมายและเมืองพนมรุ้งได้ทำให้ไทยตีเขมรได้ พ.ศ. 1974 ไทยปกครองอีสานใต้

คือ พื้นที่จังหวัดนครราชสีมา และบุรีรัมย์ ตั้งแต่นั้นมา (สุวิทย์ ธีรศาศวัต(ข) 2552:12-13) ในสมัยพระเจ้า
เอกทัศน์ พ.ศ. 2302 พระยาช้างเผือกแตกโรงหนีมาบริเวณอีสานใต้ ทางการส่งหลวงยกกระบัตรเมืองราชบุรี (ต่อมาคือ ร. 1) กับนายสุจินดา (ต่อมาคือวังหน้าในสมัย ร. 1) ตามจับช้างเผือกหัวหน้าพวกกูย (ส่วย) ช่วยตามจับได้ ทางการไทยจึงแต่งตั้งหัวหน้าชุมชนกูย 4 คน ให้เป็นเจ้าเมืองขุขันธ์ สังขะ สุรินทร์ และรัตนบุรี ให้เมืองทั้ง4 เมืองขึ้นกับพิมาย อำนาจของรัฐไทยจึงขยายจากบุรีรัมย์ไปสู่พื้นที่ จ.สุรินทร์ และพื้นที่ จ. ศรีสะเกษตั้งแต่นั้นมา จน พ.ศ. 2318 ท้าวทนต์น้องชายของเจ้าเมืองสุวรรณภูมิ (ซึ่งปัจจุบันเป็นอำเภอขึ้นกับ จ.ร้อยเอ็ด) มีปัญหากับท้าวเชียง ท้าวสูน ผู้เป็นบุตร
ของเจ้าเมือง (ท้าวมืด) เรื่องตำแหน่งเจ้าเมือง ท้าวทนต์จึงแยกตัวออกมาตั้งเมืองร้อยเอ็ด และขึ้นกับพระเจ้าตากสินมหาราช เขตการปกครองของไทยจึงขยายมาจนถึงอีสานตอนกลางระหว่างแม่น้ำมูลกับแม่น้ำชีครอบคลุมทุ่งกุลาร้องไห้ อีสานส่วนที่เหลือรัฐลาวคือจำปาศักดิ์ และเวียงจันทน์เป็นผู้ปกครอง (สุวิทย์ ธีรศาศวัต
(ข) 2552:13-14 36-37)

2. รัฐไทยปกครองอีสานและลาวทั้งหมดตั้งแต่เมื่อใดและอย่างไร

ไทยเข้าไปปกครองลาวภาคใต้หรือจำปาศักดิ์ ตั้งแต่ พ.ศ. 2320 สาเหตุที่เข้าไปปกครองเพราะเจ้าเมืองนางรอง (ปัจจุบัน อ.นางรอง ขึ้นกับ จ. บุรีรัมย์) สมคบกับอุปฮาดนครจำปาศักดิ์และเจ้าโอ เจ้าอิน เป็นกบฏ

ในปลาย พ.ศ. 2319 สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช ทรงมีรับสั่งให้เจ้าพระยาจักรี (ร.1) เป็นแม่ทัพสามารถปราบกบฏลงได้ พระยานางรองและอุปฮาด เจ้าโอ เจ้าอิน ถูกประหาร ไทยได้ปกครองอีสานใต้ทั้งหมด และจำปาศักดิ์ เมืองโขง เมืองอัตตะปือ ตั้งแต่นั้นมา

(มนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ 28 (2) พ.ค. - ส.ค. 54 23
สุวิทย์ ธีรศาศวัต (ข) 2552:21)

ส่วนอาณาจักรเวียงจันทน์ และอาณาจักรหลวงพระบาง รัฐไทยเข้าไปปกครองใน พ.ศ. 2322 สาเหตุที่เข้าไปปกครอง เพราะความอ่อนแอและความแตกแยกของลาวเอง การที่ลาวแตกเป็น 3 าณาจักร ทำให้ลาวอ่อนแอและเมื่อแตกกันแล้วยังมีปัญหาพิพาทระหว่าง 3 อาณาจักร (8 ครั้ง) กับการพิพาทกันเองในอาณาจักรเดียวกันด้วย (7 ครั้ง) รวม 15 ครั้งในรอบ 84 ปี จาก พ.ศ. 2237-2321 ทำให้เจ้าขุนนาง ทหารล้มตายไปมาก สภาพนี้ก็เกิดกับกรุงศรีอยุธยาก่อนเสียกรุงครั้งที่ 1 และ 2
(สุวิทย์ ธีรศาศวัต (ก) 2553:15-18)

จุดสำคัญที่ทำให้รัฐไทยเข้าไปยึดลาวทั้งหมดก็คือ กรณีพิพาทระหว่างพระเจ้าศิริบุญสาร กษัตริย์เวียงจันทน์ กับกลุ่มพระวอพระตา ใน พ.ศ. 2310 กลุ่มหลังจึงแยกตัวออกมาตั้งเมืองหนองบัวลำภู เป็น “นคร

เขื่อนขันธ์กาบแก้วบัวบาน” ซึ่งพระเจ้าศิริบุญสารทรงยอมไม่ได้ เพราะนครใหม่นี้ห่างจากเวียงจันทน์เพียง 80 กม. จึงยกทัพมาปราบหลายครั้งถึง 3 ปี ก็ไม่สามารถปราบลงได้ จึงขอให้พม่าซึ่งขณะนั้นปกครองเชียงใหม่มาช่วยปราบ กำลังเวียงจันทน์และพม่าตีหนองบัวลำภูแตกใน พ.ศ. 2314 พระตาตาย พระวอพาญาติ บ่าวไพร่อพยพมาพึ่งนครจำปาศักดิ์อยู่หลายปี ต่อมาพระวอเกิดแตกคอกับกษัตริย์จำปาศักดิ์จึงแยกตัวออกมาขึ้นกับพระเจ้าตากสินมหาราช ฝ่ายพระเจ้าศิริบุญสาร เมื่อทรงทราบว่าพระวอแตกคอกับจำปาศักดิ์ จึงส่งกองทัพมาทำลายกลุ่มนี้ พระวอถูกฆ่าตาย เป็นเหตุให้รัฐไทยอ้างได้ว่าเวียงจันทน์นั้นหมิ่นพระบรมเดชานุภาพ จึงสั่งกองทัพใหญ่มาตีใน พ.ศ. 2321 มีพระเจ้ายาจักรี (ร.1) กับเจ้าพระยาสุรสีห์ (พระอนุชา ร.1) เป็นแม่ทัพคุมทหาร2 หมื่น หลังจากล้อมอยู่ 4 เดือน ก็ตีเวียงจันทน์แตกใน พ.ศ. 2322 ฝ่ายหลวงพระบางซึ่งไม่ถูกกับเวียงจันทน์ และส่งกองทัพมาตีเวียงจันทน์ด้วย แม้กระนั้นก็ต้อง
ยอมขึ้นกับรัฐไทยด้วยเหมือนกัน (สุวิทย์ ธีรศาศวัต (ก)2543:28-36)

3. ดินแดนลาวที่ถูกฝรั่งเศสยึดครองคืออะไร ถูกยึดไปตั้งเมื่อใดและอย่างไร

สิบสองจุไทเป็นดินแดนลาวผืนแรกที่ถูกฝรั่งเศสยึดครองไปใน พ.ศ. 2431 เพราะดินแดนนี้อยู่ทางตะวันออกสุดติดกับเวียดนาม ซึ่งฝรั่งเศสยึดไปก่อนหน้านี้แล้ว ตั้งแต่ต้นรัชกาลที่ 5 พ.ศ. 2426 ต่อมาเกิดปัญหาโจรฮ่อซึ่งมาปล้นในพื้นที่24 ปัญหาดินแดน ชายแดนและเขตแดนไทย-ลาว พ.ศ. 2322-ปัจจุบัน

ภาคเหนือ และตะวันออกเฉียงเหนือของลาว และทางการลาวซึ่งเป็นประเทศราชของไทยไม่สามารถจะปราบได้ จึงร้องขอให้รัฐบาลกลางกรุงเทพฯ ช่วย รัชกาลที่5 ทรงส่งกองทัพมาปราบหลายครั้ง แม้จะทำให้ฮ่อบาดเจ็บล้มตาย และหนีข้ามไปอยู่ในเวียดนามแต่ก็เป็นการชั่วคราว พอกองทัพไทยถอยกลับโจรฮ่อก็กลับมาปล้นอยู่เนืองๆ จนฝรั่งเศสปกครองเวียดนาม ฝรั่งเศสก็เผชิญปัญหาโจรฮ่อ
เช่นกัน เมื่อฝรั่งเศสปราบฮ่อก็หนีมาในเขตไทย ฝรั่งเศสกับไทยจึงส่งกองทัพไปปราบฮ่อพร้อมกัน ผลคือโจรฮ่อในพื้นที่ภาคตะวันตกเฉียงเหนือของเวียดนามและลาวถูกปราบแต่ฝรั่งเศสไม่ถอนทหารออกจากสิบสองจุไทโดยอ้างว่าพื้นที่ดังกล่าวเป็นของเวียดนามาก่อน ตอนนี้เวียดนามเป็นของฝรั่งเศสแล้ว สิบสองจุไทต้องเป็นของฝรั่งเศสด้วย แม่ทัพไทยคือเจ้าพระยาสุรศักดิ์มนตรี (เจิม แสงชูโต) จึงลงนามในสัญญา 9 ข้อ เมื่อ 22 ธันวาคม 2431 ที่เมืองแถง (เดียนเบียนฟู) ยอมให้ฝรั่งเศสครอบครองสิบสองจุไท (87,000 ตร.กม.) ไว้ชั่วคราว (สุวิทย์ ธีรศาศวัต (ค)2553:8-14)

4. ไทยเสียฝั่งซ้ายแม่น้ำโขง (ประเทศลาว) ให้ฝรั่งเศส พ.ศ. 2436 (รศ.112) ได้อย่างไร

ก่อนฝรั่งเศสส่งกองทัพมายึดประเทศลาวซึ่งขณะนั้นไทยปกครอง ฝรั่งเศสได้ส่งนักสำรวจมีนายออกัสต์ ปาวี เป็นหัวหน้าสำรวจพื้นที่ฝั่งซ้ายโดยละเอียด ต่อมาปาวีได้รับแต่งตั้งเป็นอัครราชทูตฝรั่งเศสประจำกรุงเทพฯ เขาได้ยื่นข้อเสนอต่อรัฐบาลไทยว่า ฝั่งซ้ายเป็นของ

เวียดนามและเขมรมาก่อน ตอนนี้ 2 ประเทศนั้นเป็นของฝรั่งเศสแล้ว ฝั่งซ้ายจึงต้องเป็นของฝรั่งเศสด้วย ลูกไม้นี้ฝรั่งเศสเคยเอามาใช้ทั้งกรณีผนวกเขมรส่วนนอก (2410) และสิบสองจุไท (2431)ฝ่ายไทยปฏิเสธ ทูตยังยืนกรานจะเอาฝั่งซ้าย รัฐบาลไทยไม่อยากรบกับฝรั่งเศส จึงพยายามใช้วิธีการทูตอย่างเต็มที่ โดยเสนอเมื่อ 25 กุมภาพันธ์ 2435 (ปฏิทินเก่า) ให้พื้นที่ฝั่งซ้ายกว้าง 50 กม. ยาว 650 กม. จากเมืองคำม่วนลงมาเป็นเขตปลอดทหาร และเสนอว่าหากไทย-ฝรั่งเศสตกลงกันไม่ได้ขอให้ประเทศที่สาม (ไทยทาบทามสหรัฐอเมริกา) เป็นอนุญาโตตุลาการเป็นผู้ชี้ขาด ฝรั่งเศสปฏิเสธข้อเสนอของไทยและยืนกรานให้ไทยถอนทหารออกจากฝั่งซ้ายและยกฝั่งซ้ายให้ฝรั่งเศส (สุวิทย์ ธีรศาศวัต (ค)2553:25-32
มนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ 28 (2) พ.ค. - ส.ค. 54 25)

1 เมษายน 2436 ฝรั่งเศสก็ส่งกองทหารเข้ายึดพื้นที่ฝั่งซ้าย โดยทัพจากเขมร 1 กอง จากเวียดนาม 2 แนว การปะทะเป็นไปอย่างยืดเยื้อ ฝรั่งเศสไม่สามารถจะยึดฝั่งซ้ายได้ทั้งหมด ฝรั่งเศสจึงหันไปใช้กองเรือรบมาคุกคามไทยที่อ่าวไทย ซึ่งใกล้หัวใจมากกว่า โดยขั้นแรกวันที่ 13 กรกฎาคม 2436 ฝรั่งเศสส่งเรือรบ 2 ลำฝ่าแนวป้องกันของไทยที่ปากน้ำเจ้าพระยา ซึ่งมีทั้งป้อมพระจุลจอมเกล้าฯ ป้อมผีเสื้อสมุทร กองเรือรบไทย โซ่เหล็ก แนวทุ่นระเบิด แต่เพราะอาวุธที่ด้อยกว่าประกอบกับขาดการฝึกฝน เรือรบฝรั่งเศสก็ตีฝ่าแนวป้องกันของไทยเข้ามาจอดที่หน้าสถานทูตฝรั่งเศสที่กรุงเทพฯ โดยฝรั่งเศสเสีย

เรือนำร่องไป 1 ลำ ทหารตาย 3 คนบาดเจ็บ 3 คน ทหารไทยตาย 8 คน บาดเจ็บ 41 คน (พลเรือตรีแชน ปัจจุสานนท์และน.อ.สวัสดิ์ จันทนี 2518:75) ขั้นที่สอง ทูตฝรั่งเศสได้ยื่นคำขาด (ultimatum) ให้ไทยยกฝั่งซ้ายให้ฝรั่งเศส ถอนทหารไทยจากฝั่งซ้ายภายใน 1 เดือน ลงโทษเจ้าหน้าที่ไทยกรณีทุ่งเชียงคำ กรณีพระยอดเมืองขวาง และกรณีปะทะที่ปากน้ำและจ่ายเงิน 5 ล้านฟรังซ์ เป็นค่าเสียหายและค้ำประกัน ไทยต้องตอบภายใน 48 ชั่งโมง
(สุวิทย์ ธีรศาศวัต (ค)2553:33-38) รัฐบาลไทยตอบแบ่งรับแบ่งสู้ ยอมจ่ายเงิน และยกดินแดนตั้งแต่คำม่วนลงไป แต่ไม่ยอมลงโทษเจ้าหน้าที่ ขั้นที่ 3 ฝรั่งเศสปิดสถานทูต ถอยเรือรบจากกรุงเทพฯ ไปสมทบกับกองเรือฝรั่งเศสที่รออยู่ รวมทั้งหมด 11 ลำ วันที่ 26 กรกฎาคม 2436 ฝรั่งเศสปิดอ่าวไทยตั้งแต่เกาะสีชังถึงแหลมเจ้าหลาย จังหวัด
เพชรบุรี ห้ามมิให้เรือไทยเข้าออก และให้เรือชาติเป็นกลางออกไปภายใน 3 วัน
ขั้นที่ 4 ฝรั่งเศสประกาศปิดอ่าวระยองและจันทบุรีจากเกาะเสม็ดถึงแหลมสิงห์และยึดจันทบุรีในวันที่ 29 กรกฎาคม 2436
(สุวิทย์ ธีรศาศวัต (ค)2553:38-41)

หมาป่ากับลูกแกะ

26 ปัญหาดินแดน ชายแดนและเขตแดนไทย-ลาว

พ.ศ. 2322-ปัจจุบัน แผนที่ไทยถูกผนวกจากมาตรการดังกล่าวบังคับให้ไทยต้องยอมจำนน หากไทยจะรบกับฝรั่งเศสต้องแพ้แน่นอนเพราะกำลังทางเรือของฝรั่งเศสเฉพาะที่อ่าวไทยมากกว่าไทย 7 เท่า ตัวแทนฝ่ายไทยจึงยอมลงนามในสัญญาเมื่อวันที่ 3 ตุลาคม 2436 ทำให้ลาวฝั่งซ้ายรวมทั้งเกาะในแม่น้ำโขง (พื้นที่ 143,000 ตารางกิโลเมตร) ซึ่งไทยปกครองมาตั้งแต ่ พ.ศ. 2322 เปน็ เวลา 114 ป ี ตอ้ งหลุดไปอยูกั่บฝรั่งเศส ยิ่งกว่านั้นยังห้ามไทยมิให้มีเรือรบในแม่น้ำโขง ทะเลสาบเขมร และห้ามไทยมีกองกำลังในพื้นที่ 25 กม. ทางฝั่งขวาตลอดความยาวแม่น้ำโขงทำให้ไทยเสียอำนาจในการปกป้องกันตนเองจากการรุกรานของชาติอื่นในบริเวณแม่น้ำโขง ฝรั่งเศสมีสิทธิที่จะตั้งสถานกงสุลที่โคราช น่าน และที่อื่นๆ อีกทั้งฝรั่งเศสยังยึดจันทบุรีไว้เป็นประกันอีกด้วย (สุวิทย์ ธีรศาศวัต (ง)2552:30-36)

อนึ่งประเด็นในข้อ 4 นี้ เป็นทั้งปัญหาดินแดน ปัญหาชายแดน (การกระทบบริเวณชายแดนก่อนการรบ) และปัญหาเขตแดน (ไม่มีหลักเขตแดนและแผนที่
เขตแดน)

5. ภายหลังไทยเสียฝั่งซ้ายแล้วเกิดปัญหาชายแดนไทย-ฝรั่งเศส และการใช้แม่ฐ้โขงอย่างไร

(1) ปัญหาฝรั่งเศสละเมิดอธิปไตยและละเมิดกฎหมายไทย

ปญั หานี้เปน็ ผลพวงจาก (ก) การที่ไทยแพส้ งครามฝรั่งเศสทั้งการรบทางบกและการปะทะที่ปากฆ้เจ้าพระยา จนไทยต้องยกลาวฝั่งซ้ายให้ฝรั่งเศส ทำให้รัฐบาลไทยกลัวฝรั่งเศสไม่กล้าสั่งการให้เจ้าหน้าที่ไทยจัดการฝรั่งเศสที่มาละเมิดอธิปไตยหรือละเมิดกฎหมายไทย

มนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ 28 (2) พ.ค. - ส.ค. 54 27

หลังวิกฤติการณ์ รศ.112 (ข) สัญญาไทย-ฝรั่งเศส
3 ตุลาคม พ.ศ. 2436 ข้อ 2-6 ที่ห้ามไทยมีเรือรบและกองกำลังใดๆใน แม่ฆ้โขง
ทะเลสาบเขมร และในรัศมี 25 กม.ฝั่งขวา ปัญหาการละเมิดอธิปไตย และการ
ละเมิดกฎหมายไทยเกิดขึ้นหลายเมืองริมแม่ฆ้โขง กรณีเชียงคาน นาย มาเซ็น
เอเยนต์ ฝรั่งเศสประจำเมืองชนะคามซึ่งอยู่ตรงข้ามกับเมืองเชียงคาน ส่งหนังสือ
ลงวันที่ 24 มิถุนายน 2437 มาขับไล่ข้าหลวงเมืองเชียงคาน โดยอ้างว่าเชียงคาน
อยู่ในเขต 25 กม. ไทยจะมีข้าหลวงไม่ได้ (ฝรั่งเศสตีความเอาเอง)
ต่อมาวันที่ 25

มิถุนายน 2437 เอเยนต์ฝรั่งเศสก็ออกประกาศให้ราษฎรไทยเมืองเชียงคานที่ทำนา
อยู่ฝั่งซ้ายอพยพไปอยู่ฝั่งซ้ายภายในเดือน 12 หลังจากนี้จะถูกฝรั่งเศสยึดที่นา และ
ห้ามขนข้าวกลับมาฝั่งขวา เจ้าเมืองเชียงคานจึงประชุมชาวเมืองเชียงคานที่ทำนา
อยู่ฝั่งซ้ายว่าใครจะอยู่ฝั่งใดให้เลือกได้ฝั่งเดียว ปรากฏว่ามีคนเลือกไปอยู่ฝั่งซ้าย
กับฝรั่งเศส 51 ครัวเรือน อยู่ฝั่งไทย (ฝั่งขวา) 56 ครัวเรือน ซึ่งคนกลุ่มนี้เอาข้าว วัว
ควาย มาไม่ทัน เจ้าเมืองเชียงคานต้องเอาเงินหลวง 50 ชั่ง ซื้อข้าวและวัว ควาย
แจก 18 (สุวิทย์ ธีรศาศวัต (ง)2552:48-50)
กรณีเมืองนครพนม วันที่ 19 ธันวาคม 2437 นายมองเปราต์ เอเยนต์ฝรั่งเศสประจำเมืองนครพนม เอาไม้ตีหัวท้าวควัน จนฟกฟ้ำและเลือดไหล เพราะ
ไม่พอใจที่หลักรั้วบ้านของนายมองเปราต์หายไป 1 หลัก เห็นท้าวควันอยู่ใกล้ๆ จึง
ถาม นายควันตอบว่าไม่ทราบจึงถูกตีไปแจ้งกรมการเมืองนครพนม ผู้ว่าราชการ
เมืองนครพนมถามนายมองเปราต์ก็รับว่าทำจริง แต่ก็ไม่กล้าลงโทษ วันที่ 12

กุมภาพันธ์ 2437 (ปฏิทินสากล 2438) มีควายของชาวบ้านไปกินหญ้าในรั้วบ้าน
ถูกนายมองเปราต์ยิงตาย เจ้าของควายไปแจ้งข้าหลวงเมืองนครพนม ข้าหลวง
บอกให้นายมองเปราต์ชดใช้เงินค่าควาย 24 บาท นายมองเปราต์บอกว่าจะใช้ให้
ก็ได้ แต่เจ้าของควายต้องชดใช้รั้วบ้านและผักที่เสียหาย 50 เหรียญ (25.80 บาท)
เจ้าของควายจึงไม่กล้ารับค่าควาย
กรณีเมืองมุกดาหารและเขมราฐ เอเยนต์ฝรั่งเศสทั้ง 2 เมือง อยากได้ที่ของคนไทยเพื่อซื้อที่ตั้งสำนักงานเอเยนต์ แต่ชาวบ้านไม่ยอมขาย เอเยนต์ทั้ง
28 ปัญหาดินแดน ชายแดนและเขตแดนไทย-ลาว
พ.ศ. 2322-ปัจจุบัน
2 คนจึงไล่เจ้าของบ้านออกไป แล้วสร้างสำนักงาน กรมหลวงสรรพสิทธิประสงค์
ข้าหลวงใหญ่มณฑลอุบลราชธานี ทรงส่งคนมาห้ามปรามเอเยนต์ฝรั่งเศส เอเยนต์
ฝรั่งเศสฟ้องไปยังสถานทูตฝรั่งเศส ราชทูตฝรั่งเศสได้ประท้วงไปยังเสนาบดีไทยว่า
ขัดขวางการสร้างสำนักงานเอเยนต์ (สุวิทย์ ธีรศาศวัต (ง)2552:52-53)

(2) ปัญหาการใช้แม่ฐี้โขงและข้ามแม่ฐี้โขง
ที่จริงสัญญาไทย-ฝรั่งเศส ข้อ 1 ปี 2436 ระบุแต่ว่า ฝั่งซ้ายและเกาะใน
แม่ฐี้โขงเป็นของฝรั่งเศส แต่ดูเหมือนเจ้าหน้าที่ฝรั่งเศสจะตีความเอาแม่ฐี้โขง
เป็นของตนจึงเกิดเรื่องขึ้นมากมาย เช่น วันที่ 19 เมษายน 2441 ท้าวเพี้ย และ
ราษฎรเมืองอาจสามารถ (เมืองเล็กๆอยู่ทางเหนือของเมืองนครพนม) ไปทอดแห
ในแม่ฐี้โขง เจ้าเมืองท่าแขกของฝรั่งเศสส่งเจ้าหน้าที่มาจับท้าวจันกับท้าวสุริยะ
กรมการเมืองอาจสามารถไปขัง และเอาปลาที่หาได้ไปด้วย พระศรีวรวงษ์เจ้าเมือง
อาจสามารถต้องเอาเงิน 10 บาท ไปไถ่ตัวคนทั้ง 2 มา วันที่ 23 มิถุนายน 2441
ท้าวขุนราษฎรเมืองท่าบ่อและบ้านกองนางซึ่งอยู่ฝั่งขวาเยื้องกับเวียงจันทน์ไปหา
ปลาในแม่ฐี้โขง ถูกเจ้าหน้าที่ฝรั่งเศสจับตัวไป 10 คน พร้อมเครื่องมือหาปลา
ขังคุกพร้อมทำงานหนัก 35 วัน จึงปล่อยตัว หลังจากญาติเอาเงินไปไถ่ตัวคนละ

5.50 บาท ให้ฝรั่งเศส กับเก็บเงินอีกคนละ 31.25 สตางค์ เป็นค่าหนังสือคุ้มตัวที่
ฝรั่งเศสออกให้พร้อมกำชับว่า ถ้าไม่มีหนังสือคุ้มตัว ห้ามไปหาปลาในแม่ฐ้โขง
เป็นอันขาด เรื่องแบบนี้ยังเกิดขึ้นกับชาวเมืองนครพนม 2 คน ต้องเสียเงินค่า
ไถ่เรือไป 32 บาท ซึ่งเรื่องนี้เท่ากับฝรั่งเศสตีความเอาเองว่าแม่ฐ้โขงเป็นฝรั่งเศส
กรมหลวงเทวะวงศ์วโรปการ เสนาบดีกระทรวงการต่างประเทศของไทย ทรงประท้วงไป
ยังอุปทูตฝรั่งเศส แต่ก็ไม่มีผลแต่ประการใด นอกจากนี้นายมอรังผู้สำเร็จราชการ
เวียงจันทน์ได้ออกประกาศให้คนไทยฝั่งขวาที่มีเรือให้ไปจดทะเบียนเรือโดยเสีย
ค่าจดทะเบียนลำละ 20 อัฐต่อปี ถ้าเรือฝั่งขวาลำใดไปแล่นในแม่ฐ้โขงไม่จด
ทะเบียนฝรั่งเศสจะจับติดคุก ขุนชาญชลฤทธิ์ข้าหลวงไทยประจำเมืองมูลปาโมกข์
ซึ่งอยู่ทางฝั่งขวาใต้เมืองจำปาศักดิ์ จะเดินทางมาเมืองอุบลราชธานีโดยใช้แม่ฐ้
โขง ฝรั่งเศสไม่ยอมให้ใช้แม่ฐ้โขงจึงเดินทางมาไม่ได้ พระอภัยนุชิตข้าหลวงเมือง

มุกดาหารถูกฝรั่งเศสจับไปขังคุกที่เวียงจันทน์ 6 เดือน เพราะเดินทางในแม่ฐ้โขง
โดยไม่มีหนังสือเดินทางของฝรั่งเศส ต่อมาฝรั่งเศสก็ประกาศห้ามคนฝั่งขวาข้าม
มนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ 28 (2) พ.ค. - ส.ค. 54 29
ไปฝั่งซ้าย ถ้าคนฝั่งซ้ายพบคนฝั่งขวาไม่ว่าจะเป็นญาติพี่น้องหรือไม่ ให้จับตัวส่ง
ทางการฝรั่งเศสจะได้รางวัลค่าจับ 3 บาท แต่ถ้าไม่จับ มีคนมาฟ้องคนที่ไม่จับจะถูก
ปรับไหม 5 บาท หากคนฝั่งขวาจะข้ามมาฝั่งซ้ายจะต้องหนังสือที่ฝรั่งเศสอนุญาต
จึงจะข้ามมาได้(สุวิทย์ ธีรศาศวัต (ง)2552:54-57)
การเข้ามามีอำนาจของฝรั่งเศส ทำให้คนฝั่งซ้าย ฝั่งขวา ที่เคยไปมาหากันสะดวก เริ่มมีปัญหาไปมาหาสู่กัน และเริ่มห่างกัน เพราะฝรั่งเศสสร้างกฎเกณฑ์
เป็นกำแพงขวางกั้นคน 2 ฟาก ซึ่งเป็นคนลาวเหมือนกัน
6. ไทยเสียฝั่งขวาแม่ฐ้โขงให้ฝรั่งเศสเมื่อไร และอย่างไร
ไทยถูกบีบให้เสียดินแดนฝั่งขวาแม่ฐ้โขง เพราะ
(1) ปัญหาหลวงพระบางฝั่งขวา เจ้าอุปราชบุญคง โดยมีฝรั่งเศสสนับสนุน
อยู่เบื้องหลัง ได้นำกำลังเข้ามายึดพื้นที่ตรงข้ามหลวงพระบาง ขับไล่ข้าหลวงและ

เจ้าหน้าที่ไทยออกไป ในปี 2437 โดยอ้างว่าดินแดนส่วนนี้หลวงพระบางเคย
ปกครอง ข้าหลวงและเจ้าหน้าที่ไทยซึ่งมีน้อยอยู่แล้ว เพราะถูกจำกัดด้วยสัญญา
ไทย-ฝรั่งเศส 3 ตุลาคม 2436 ที่ห้ามไทยมีกองกำลังใดๆ ประกอบกับทางเสนาบดี
มหาดไทย กำชับมาไม่ให้โต้ตอบด้วยกำลัง ในที่สุดฝ่ายไทยต้องถอนเจ้าหน้าที่ออก
มาทั้งหมดในปี 2438 แต่ที่เมืองน่าน เจ้าเมืองน่านไม่อยากเสียบ่อเกลือซึ่งเป็นของ
เจ้าเมืองน่านมานาน จึงเกือบจะเกิดสงครามกับพวกหลวงพระบาง แต่เพราะไทย
เกรงจะเกิดเรื่องใหญ่แบบวิกฤติการณ์ รศ.112 จึงต้องยกบ่อเกลือและพื้นที่แถบนี้
ให้ฝรั่งเศสไปโดยปริยาย โดยไม่ได้ทำสัญญากัน
(2) ปัญหาจันทบุรีที่ฝรั่งเศสยึดไว้เป็นประกันว่า ไทยจะถอนทหารออกจาก
ฝั่งซ้าย เสียค่าปรับ 5 ล้านฟรังซ์ และตัดสินคดีพระยอดเมืองขวางเป็นที่พอใจของ
ฝรั่งเศส ซึ่งไทยก็ปฏิบัติตามสัญญาครบถ้วน แต่ฝรั่งเศสก็ไม่ยอมถอนทหารออก

จากจันทบุรี ซึ่งเป็นจุดยุทธศาสตร์ที่อันตรายต่อความมั่นคงของ
กรุงเทพฯและการ
เดินเรือของไทย
ปัญหาดังกล่าวทำให้เกิดการเจรจากับฝรั่งเศสเรื่องดินแดนฝั่งขวา ซึ่ง
โดย
พฤตินัยไทยได้เสียไปแล้วตั้งแต่ พ.ศ. 2438 เพื่อแลกกับการที่ฝรั่งเศส
จะถอนทหาร
ออกจากจันทบุรี มีการเจรจาระหว่างเดือนพฤศจิกายน 2442-
กุมภาพันธ์ 2442 (2443)
ที่กรุงเทพฯ แต่การเจรจาไม่สำเร็จ เพราะฝรั่งเศสไม่ยอมถอนทหาร
ออกจากจันทบุรี
30 ปัญหาดินแดน ชายแดนและเขตแดนไทย-ลาว
พ.ศ. 2322-ปัจจุบัน
จึงไปเจรจาต่อที่ปารีส และมีการลงในสัญญาจะยกหลวงพระบางฝั่ง
ขวา จำปาศักดิ์
มโนไพร ให้ฝรั่งเศส ยกสัมปทานป่าไม้สักจากเมืองเทิงถึงแม่อิง และ
จ้าง
คนฝรั่งเศสมาทำงานกับรัฐบาลไทยหลายตำแหน่ง แต่ปรากฏว่ารัฐสภา
ฝรั่งเศส
ไม่ยอมให้สัตยาบันร่างสัญญาที่ตัวแทนของรัฐบาลทั้ง 2 ลงนามแล้ว
เพราะ

รัฐสภาเห็นว่าฝรั่งเศสยังได้ผลประโยชน์น้อยไป ทำให้ต้องมีการเจรจากันต่อไป
ระหว่างตัวแทนทั้ง 2 ซึ่งแน่นอนไทยเป็นฝ่ายถูกบีบเพราะฝรั่งเศสถือไพ่เหนือกว่า
คือ จันทบุรี ในที่สุด 2 ฝ่ายได้ลงนามในสัญญา 13 ก.พ. 2446 (2447/1904) และ
พิธีสาร 29 มิถุนายน 2447 รัฐบาลไทยต้องยกดินแดนหลวงพระบางฝั่งขวากับ
เพิ่มให้ฝรั่งเศสอีก 3 แห่ง คือ
(1) ตราด และเกาะต่างๆ ที่อยู่ใกล้เคียงรวมทั้งเกาะกง
(2) ด่านซ้าย
(3) ฝั่งซ้ายแม่ฐ้คอบ (ติด อ.เวียงแก่น จ.เชียงราย)
รวมพื้นที่ประมาณ 62,500 ตร.กม.กับยินยอมจะให้ฝรั่งเศสเช่าพื้นที่ 7 แห่งทางฝั่งขวา เพื่อให้ฝรั่งเศสเช่าเป็นท่าเรือริมแม่ฐ้โขงแห่งละ 1 เฮกตาร์ โดย
คิดค่าเช่าเฮกตาร์ละ 1 บาท/ปี โดยฝรั่งเศสตอบแทนด้วยการถอนทหารออกจาก
จันทบุรีหลังจากยึดครองมา 11 ปีเศษ (ตราดกับด่านซ้ายไทยได้คืนมาโดยยอมยก
พระตะบอง เสียมราฐ ศรีโสภณ ให้ฝรั่งเศส ใน พ.ศ. 2449 (2450/1907)) (สุวิทย์
ธีรศาศวัต (ง)2552:74-77)

มนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ 28 (2) พ.ค. - ส.ค. 54 31
แผนที่หลวงพระบางฝั่งขวาของไทยที่ยกให้ฝรั่งเศสในการเจรจา
ช่วงแรก
ค.ศ.1899 - 1900
ดัดแปลงจาก กองบรรณสาร กต. แฟ้ม 2.24 หมวดสนธิสัญญา หมู่อินโดจีน (1900)
7. ดินแดนฝั่งขวาแม่ฐ้โขงเคยกลับมารวมกับไทยเมื่อไร และ
อย่างไร แล้วทำไมต้องคืนให้ฝรั่งเศสรอบสองอีก
ในวันที่ 9 พฤษภาคม 2484 ผู้แทนไทยกับฝรั่งเศส ลงนามใน
อนุสัญญา
โตเกียว ตามอนุสัญญาฝรั่งเศสคืนดินแดนฝั่งขวาให้ไทย ไทยได้นำไป
ตั้งจังหวัด
ใหม่ คือ
32 ปัญหาดินแดน ชายแดนและเขตแดนไทย-ลาว
พ.ศ. 2322-ปัจจุบัน
1) หลวงพระบางฝั่งขวา ตั้งเป็นจังหวัดล้านช้าง มี 4 อำเภอ (อ.สะมาบุรี,
อ.อดุลเดชจรัส, อ.เชียงฮ่อน, อ.หาญสงคราม)
2) จำปาศักดิ์ ตั้งเป็นจังหวัดจำปาศักดิ์ มี 4 อำเภอ (อ.เมืองจำปาศักดิ์,
อ.วรรณไวทยากร (เดิมอ.มูลปาโมกข์) อ.มโนไพร, กิ่ง อ.โพนทอง)
3) เสียมราฐ ตั้งเป็นจังหวัดพิบูลสงครามมี 6 อำเภอ (อ.ไพรีระย่อเดช,

อ.กลันทบุรี, อ.พรหมขันธ์, อ.เกรียงศักดิพิชิต, อ.วารีแสน, อ.จอมกระสานต์ อำเภอ
นี้ตอนหลังย้ายไปขึ้นไป จ.จำปาศักดิ์)
4) พระตะบอง ตั้งเป็นจังหวัดพระตะบองมี 6 อำเภอ (อ.อทึกเดวเดช. อ.เมืองพระตะบอง, อ.มงคลบุรี, อ.ศรีโสภณ, อ.สินธุสงครามชัย และ อ.ไพลิน)
จังหวัดล้านช้าง
มนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ 28 (2) พ.ค. - ส.ค. 54 33
ม.บูรพา, จำปาศักดิ์
สาเหตุที่ฝรั่งเศสคืนดินแดนฝั่งขวาให้ไทย เพราะฝรั่งเศสอ่อนแอลงถูกกองทัพเยอรมันโจมตีเพียง 40 วัน กรุงปารีสก็แตกพื้นที่ฝรั่งเศสทางตะวันออก-
เฉียงเหนือถูกเยอรมันปกครอง
ในขณะที่ไทยเข้มแข็งขึ้น กองทัพบก กองทัพเรือได้รับการพัฒนาเข้มแข็ง
กว่าสมัย ร.5 มาก จอมพล ป.พิบูลสงคราม นายกรัฐมนตรีได้ปลุกกระแสชาตินิยมขึ้น
ไทยจึงขอดินแดนคืนจากฝรั่งเศสโดยขอให้แม่ฐ้โขงเป็นเส้นกั้นดินแดนไทย-
ฝรั่งเศส แต่ฝรั่งเศสปฏิเสธ
ผลก็คือ เกิดความตึงเครียดชายแดนไทย-ฝรั่งเศส เกิดการปะทะกันใน

ที่สุดก็กลายเป็นสงครามไทย-ฝรั่งเศส ซึ่งสมัยนั้นเรียกสงครามอินโดจีน ในปลาย
เดือนพฤศจิกายน 2483 ถึง 28 มกราคม 2484 ฝรั่งเศสเพลี่ยงพฎ้ในการรบทาง
บก แต่เป็นต่อการรบทางเรือที่เกาะช้าง
ญี่ปุ่นซึ่งเป็นมหาอำนาจที่เข้มแข็งที่สุดในบรรดาชาติตะวันออกก็เข้ามาไกล่เกลี่ย จนเกิดอนุสัญญาโตเกียว 9 พฤษภาคม 2484 ดังที่กล่าวมาแล้ว
34 ปัญหาดินแดน ชายแดนและเขตแดนไทย-ลาว
พ.ศ. 2322-ปัจจุบัน
สงครามโลกครั้งที่ 2 แบบเต็มรูปแบบเกิดขึ้นในเอเชียเมื่อ 7 ธันวาคม 2484 ญี่ปุ่นโจมตีสหรัฐที่หมู่เกาะฮาวาย และเอเชียอาคเนย์ อาณานิคมของฝ่าย
สัมพันธมิตร รวมทั้งไทยด้วย ไทยสู้ญี่ปุ่นราว 4 ชั่วโมงก็ยอมให้ญี่ปุ่นเดินทัพไปตี
อังกฤษ และไม่นานก็เป็นพันธมิตรกับญี่ปุ่น ญี่ปุ่นมีชัยอย่างรวดเร็วใน 6 เดือนแรก
แต่ญี่ปุ่นมีทรัพยากรน้อยกว่าฝ่ายสัมพันธมิตรมาก ไม่นานญี่ปุ่นก็เป็นฝ่ายตั้งรับ
ในที่สุดเมื่อญี่ปุ่นถูกระเบิดปรมาณู 2 ลูก ที่ฮิโรชิมาและนางาซากิ ในวันที่ 6 และ

9 สิงหาคม 2488 ญี่ปุ่นก็ยอมแพ้สงคราม ส่งผลให้ไทยอยู่ในฐานะลำบากถูกบีบ
ให้ต้องคืนดินแดนให้อังกฤษ และคืน 4 จังหวัดให้กับฝรั่งเศสหลังจากปกครองมา
5 ปี (2484-2489) (สุวิทย์ ธีรศาศวัต. 2552:120-130)
8. ปัญหาชายแดนไทย-ลาว ตั้งแต่ พ.ศ. 2518 เกิดขึ้นเพราะเหตุใด ปัญหาที่สำคัญเกิดขึ้นที่ไหน อย่างไร
สาเหตุของปัญหาชายแดนไทย-ลาว ตั้งแต่ พ.ศ. 2518 ซึ่งเกิดขึ้นในฐ้ และบนบก มีสาเหตุร่วมคือ ทั้ง 2 ประเทศ เกิดความไม่ไว้วางใจซึ่งกันและกัน
มากขึ้นกว่าแต่ก่อน กล่าวคือใน พ.ศ. 2518 ลาว เขมร และเวียดนาม เกิดการ
เปลี่ยนแปลงการเมือง การปกครอง เศรษฐกิจ ครั้งใหญ่ที่สุดในประวัติศาสตร์ของ
ประเทศทั้งสาม คือ เปลี่ยนเป็นระบบคอมมิวนิสต์ ทำให้ผู้นำและประชาชนชาว
ไทยพากันวิตกกังวล ว่าจะทำให้ประเทศไทยเปลี่ยนเป็นระบอบคอมมิวนิสต์ด้วย
หรือไม่ ประกอบกับมีผู้อพยพหนีระบอบคอมมิวนิสต์จากประเทศทั้งสามเข้ามาใน
ประเทศไทยหลายแสนคน ฝ่ายความมั่นคงของไทยก็เกรงว่าจะมีฝ่ายคอมมิวนิสต์

ปะปนเข้ามาปฏิบัติการในไทย ซึ่งมีพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศ (พ.ค.ท.) และ
ผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ (ผ.ก.ค.) กำลังดำเนินการอย่างได้ผล และขยายพื้นที่
สีชมพูเพิ่มขึ้นเรื่อยๆยิ่งกว่านั้นลาวฝ่ายขวาได้ตั้งกองกำลังต่อสู้กับรัฐบาล สปป.
ลาว ในประเทศลาวและยังได้เข้ามาตั้งฐานปฏิบัติการในชายแดนฝั่งไทย (ฝั่ง
ขวา) เพื่อเข้าไปก่อกวนโจมตีทหารเวียดนามและทหาร สปป.ลาวเป็นครั้งคราว
ทำให้ สปป.ลาวไม่ไว้วางใจรัฐบาลไทยว่ารู้เห็นเป็นใจในความพยายามโค่นล้ม
ระบอบใหม่ จึงตรวจตราชายแดนไทย-ลาวเข้มงวดกว่าแต่ก่อน นี่คือสาเหตุรวม
ของกรณีพิพาทที่จะกล่าวต่อไป 3 กรณี (สุวิทย์ ธีรศาศวัต. 2552:144-148) คือ
มนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ 28 (2) พ.ค. - ส.ค. 54 35
8.1 กรณีเรือ นปข. ถูก สปป.ลาว ยิง
หน่วยปฏิบัติการตามลำฐ้โขง (นปข.) เป็นทหารเรือไทยที่รัฐบาลตั้งขึ้นใน
พ.ศ. 2513 เพื่อปฏิบัติการในแม่ฐ้โขง ป้องกันทั้งการลำเลียงยุทธปัจจัยของ ผ.ก.ค.

การค้าอาวุธเถื่อน การค้ายาเสพติดและนำเข้า-ออก สิ่งผิดกฎหมายอื่น ตลอดความ
ยาวแม่ฐ้โขงช่วงที่เป็นพรมแดนไทยลาว ทั้งที่จังหวัดเชียงรายและจาก จังหวัดเลย
ถึงจังหวัดอุบลราชธานี โดยใช้เรือเร็วติดปืนกลมีลูกเรือลำละ 4 นาย
สาเหตุของการปะทะกัน เนื่องจากสาเหตุที่กล่าวมาแล้วและสาเหตุ ที่มา
จากสัญญาไทย-ฝรั่งเศส ฉบับ 3 ตุลาคม 2436 ข้อที่ 1 ที่ระบุให้เกาะ ทั้งหมดเป็น
ของฝรั่งเศส กับอนุสัญญาไทย-ฝรั่งเศส ฉบับ 25 สิงหาคม 2469 ข้อ 3 ที่กำหนด
ให้ใช้ร่องฐ้ลึกเป็นเส้นเขตแดน ยกเว้นตรงที่มีเกาะให้ใช้ร่องฐ้ลึกด้านที่ ชิดฝั่ง
ไทยที่สุด เป็นเส้นเขตแดน ในอนุสัญญานี้ ระบุให้เกาะเพียง 8 เกาะ เท่านั้นที่เป็น
ของไทย คือ (1) ดอนเขียว (2) ดอนเขียวน้อย (3) ดอนน้อย (4) ดอน ยาด (5) ดอน
บ้านแพง (6) หาดทรายเพ-เวินกุ่ม (7) ดอนแกวกอง-ดินเหนือ (8) ดอนสำโรง จาก
เกาะทั้งหมดในแม่ฐ้โขงช่วงไทย-ลาว 144 เกาะในจำนวนนี้ 73 เกาะ อยู่ชิดฝั่งไทย

ทำให้การเดินทางเรือของไทยมีปัญหามาก เพราะต้องเดินชิดฝั่งไทยเสมอหาก
มีเกาะ ในฤดูแล้งฐ้ในแม่ฐ้โขงลดระดับลงไปมากหลายเกาะเกิดหาดทราย
เชื่อมระหว่างเกาะกับฝั่งไทย ทำให้เดินเรือไม่ได้ นอกเสียจากไปเดินอีกฟากหนึ่ง
ของเกาะซึ่งเป็นเขตของลาว ซึ่งเรือ นปข. เป็นเรือที่ต้องลาดตระเวนตลอดเวลา
ทั้งกลางวันและกลางคืน เมื่อฐ้เข้าไปในเขตลาว เพราะความจำเป็นดังกล่าว จึง
เสี่ยงต่อการถูกระดมยิงมาก การระดมยิงจากฝั่งลาว อาจเกิดจากทหารเวียดนาม
ก็ได้ เพราะเวียดนามก็อยากให้ลาวกับไทยบาดหมางกันยิ่งขึ้น เพื่อลาวจะต้องพึ่ง
พิงเวียดนามเสมอ ในลาวมีกองทหารเวียดนามประจำอยู่ถึง 50,000 คน เพื่อ
ช่วยปราบฝ่ายขวา และป้องปรามมิให้ฝ่ายไทยและสหรัฐยกกำลังไปช่วยฝ่ายขวา
โจมตีรัฐบาลคอมมิวนิสต์ลาว หรือเป็นเพราะทหาร สปป.ลาว เห็นว่าเรือ นปข.
ฐ้เขตลาวจึงยิงเตือน พอเรือ นปข.ตอบโต้ ความรุนแรงจึงเกิดขึ้น กรณีปะทะกัน

ระหว่างเรือ นปข.กับทหาร สปป.ลาว เกิดขึ้น 13 ครั้ง ในช่วง พ.ศ. 2518 – 2525
ขอยกตัวอย่างเพียง 3 ครั้ง
36 ปัญหาดินแดน ชายแดนและเขตแดนไทย-ลาว
พ.ศ. 2322-ปัจจุบัน
กรณีเรือ นปข. ล.123 เกิดขึ้นเมื่อวันที่ 17 พฤศจิกายน 2518 ถูกยิงที่บ้านโพนสา อำเภอท่าบ่อ จังหวัดหนองคาย ขณะที่เรือดังกล่าวห่างจากฝั่งไทยราว
100 เมตร ห่างฝั่งลาวราว 400 เมตร พันจ่าตรีปรัศน์ พงษ์สุวรรณ นายท้ายเรือเสีย
ชีวิตเรือเกยตื้นที่ดอนแดง ไทยส่งเรือ นปข.ไปช่วยอีก 2 ลำ แต่ถูกลาวใช้ทั้งเรือและ
รถถังยิงสกัดอย่างดุเดือด วันรุ่งขึ้นไทยได้ส่งเครื่องบิน T-28 2 ลำ ติดปืนกลอากาศ
ช่วยยิงสกัด จนถึงตี 2 ของวันที่ 19 พฤศจิกายน จึงนำศพทหารเรือออกมาได้ แต่
ก็ทำให้ทั้ง 2 ฝั่งบาดเจ็บล้มตายหลายคน
กรณีเรือ นปข. ล.136 เกิดเมื่อวันที่ 15 มิถุนายน 2523 ถูกทหาร สปป.
ลาว ระดมยิงที่บ้านปะโคเหนือ ต.เวียงคุก อ.เมือง จ.หนองคาย พันจ่าเอกสลวย
เพิ่มพิพัฒน์ เสียชีวิตอีก 3 คนบาดเจ็บสาหัส

กรณีเรือ นปข.ล.137 เกิดขึ้นเมื่อ 17 มิถุนายน 2525 ที่ปากฐั้งึม อ.โพนพิสัย จ.หนองคาย ถูกทหาร สปป.ลาว ยิงด้วยจรวด อาร์พีจี ทหารเรือ 4 นาย
บาดเจ็บ เรือเกยตื้นที่ฝั่งไทย ฝ่ายลาวได้ใช้ปืนใหญ่ และปืน ค.ระดมยิง บ้านใหม่
และบ้านกุดบง ทำให้คนไทยตาย 2 คน
ผลของการปะทะกันที่มีต่อความสัมพันธ์ คือเกิดความตึงเครียด กรณีแรกกระทรวงการต่างประเทศไทยเรียกทูตลาวมารับบันทึกช่วยจำ เพื่อประท้วงลาว
และเสนอให้ 2 ฝ่ายจัดประชุม แต่วันรุ่งขึ้น รัฐบาลลาวได้ยื่นหนังสือประท้วงผ่าน
ทูตไทยว่า ไทยละเมิดน่านฐ้ลาว และยิงเรือตรวจการของลาวจม เครื่องบินไทยยัง
ยิงเข้าไปในหมู่บ้านลาว 4 แห่ง ไทยต้องรับผิดชอบ และถอนทหารออกจากดอนต่ำ
มีหนังสือโต้ตอบระหว่างรัฐบาลทั้งสองอีกหลายฉบับ แต่ฉบับหนึ่งของไทยอ้างว่า
เขตแดนไทย-ลาวถือ ตามคณะข้าหลวงใหญ่ไทย-ฝรั่งเศส เพื่อปักปันเขตแดนและ
จัดทำแผนที่ พ.ศ. 2474 ตามอนุสัญญาไทย-ฝรั่งเศส พ.ศ. 2469 และฝ่ายไทยจึง

ตอบโต้ด้วยการปิดพรมแดนด้านลาวทั้งหมด ทำให้ลาวเดือดร้อนมาก เพราะลาว
ต้องพึ่งสินค้าส่วนใหญ่จากไทย (สุวิทย์ ธีรศาศวัต. 2552:144-150)
หลังเหตุการณ์นี้ไม่นาน รัฐบาล สปป.ลาว กับรัฐบาลเวียดนามได้ทำ
สัญญาความร่วมมือทางทหารและเศรษฐกิจ 20 ปี ลงนามเมื่อวันที่ 18 กรกฎาคม
2520

เมื่อเกิดกรณีที่ 2 เวียดนามประกาศท่าทีว่าสนับสนุนลาวอย่างเต็มที่
ส่วนกรณีที่ 3 ไทยก็ประท้วงลาวแบบที่เคยทำ แต่ลาวทำเฉย ไทยจึง
ประกาศปิดพรมแดนเพื่อลงโทษลาวทางเศรษฐกิจ (สุวิทย์ ธีรศาศวัต. 2552:155-
158)

8.2 กรณีพิพาทสามหมู่บ้านในอำเภอบ้านโคกในจังหวัดอุตรดิตถ์ พ.ศ. 2527

แผนที่ฝ่ายไทยแสดงพื้นที่สามหมู่บ้านที่เกิดกรณีพิพาทกับลาวในพ.ศ 2527

ที่มา : วิรัช ร่วมพงษ์วัฒนะ 2531 : 86 (อ้างแผนที่ชุด L1017 พิมพ์โดยกรมแผนที่ พ.ศ. 2521/
คศ.1978)

สามหมู่บ้านที่ไทย-ลาวเกิดกรณีพิพาท คือบ้านใหม่ บ้านกลาง และบ้านสว่าง ซึ่งอยู่ห่างจากอำเภอบ้านโคกไปทางเหนือราว 45 ก.ม. ห่างจากอำเภอ
นาน้อยไปทางตะวันออกราว 10 ก.ม. ไทยอ้างว่าอยู่ในเขตแดนไทย แต่รัฐบาล
สปป.ลาว อ้างว่าอยู่ในเขตตาแสง บ้านใหม่ เมืองปากลาย แขวงไชยบุรี พื้นที่ของ
สามหมู่บ้านราว 30,400 ไร่ ประชากรราว 450 ครัวเรือน 1,010 คน ปัญหานี้เป็นปัญหาเส้นเขตแดนไม่ชัดเจน ตามสัญญาไทย-ฝรั่งเศส ฉบับ
13 กุมภาพันธ์ 2446 (2447) และฉบับ 13 มีนาคม 2449 (2450) ระบุตรงกันว่า
เส้นเขตแดนไทย-ฝรั่งเศส บริเวณนี้ใช้สันปันฐ้ำเจ้าพระยากับแม่ฐ้ำโขง เป็นเส้น
เขตแดน แต่ปัญหาคือ บริเวณนี้มีทิวเขาซ้อนๆกันอยู่หลายลูก ซึ่งตามกฎหมาย
ระหว่างประเทศต้องใช้สันเขาที่สูงสุด ซึ่งขณะทำสัญญาและสำรวจแผนที่เมื่อ 100
ปีก่อนไม่มีเครื่อง GPS และเครื่องวัดความสูงที่แม่นยำ ที่สำคัญก็คือ ทั้งลาวและ
ไทยใช้แผนที่กันคนละฉบับ

ก่อน พ.ศ. 2527 ไม่มีเจ้าหน้าที่ไทยไปประจำในสามหมู่บ้านนี้ มีแต่ทหาร
ของขบวนการประเทศลาว (ลาวฝ่ายซ้ายหรือคอมมิวนิสต์ลาว) ต่อมาในเดือน
มีนาคม 2527 ทางการไทยได้สร้างถนนเข้าไปยังสามหมู่บ้าน ทหารลาวข่มขู่ไม่
ให้ไทยสร้างทางเข้าไปและแจ้งฝ่ายไทยว่าสามหมู่บ้านนี้ขึ้นกับตาแสงบ้านใหม่
ของลาว เดือนเมษายน 2527 ทหารลาวบุกเข้าไปในบ้านบ่อเบี้ยซึ่งลึกเข้าไปในเขต
ไทยราว 4-5 ก.ม. แล้วใช้อาวุธยิง ตชด.ของไทยที่ตั้งอยู่ที่หมู่บ้านนี้ ทรัพย์สินเสีย
หายแต่ไม่มีคนเจ็บตายวันที่ 24, 26 พฤษภาคม ทหารลาวโจมตีทหารพรานได้รับ
บาดเจ็บ 5 คน กองทัพภาคที่ 3 ของไทยจึงส่งทหาร 100 คน เข้าไปคุ้มครองการ
สร้างถนน ทำให้ปะทะกับทหารลาวที่ตั้งอยู่ในสามหมู่บ้าน วันที่ 6 มิถุนายน ไทย
ส่งทหาร 1,500 คน จากกองพันทหารม้าที่ 1 และ ตชด.เข้ายึดสามหมู่บ้านไว้ได้
ในวันรุ่งขึ้น

วันที่ 12 มิถุนายน 2527 ชาวลาวชุมนุมใหญ่ที่เวียงจันทน์ นำโดยพล เอก
สีสะหวาด แก้วบุญพัน รมต.มหาดไทยลาวประท้วงการกระทำของไทย ว่าละเมิด
อธิปไตยลาว ฝ่ายไทยโต้ตอบด้วยการห้ามส่งสินค้าเข้าลาว 61 ชนิด
วันที่ 21-23 กรกฎาคม 2527 มีการประชุมระดับรัฐบาลไทย-ลาว ที่ กรุงเทพฯแต่หาข้อสรุปมิได้
มนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ 28 (2) พ.ค. - ส.ค. 54 39
วันที่ 6-15 สิงหาคม 2527 ตัวแทนทั้งสองฝ่ายประชุมตกลงว่าจะใช้ สันปันน้ำเป็นเส้นเขตแดน และจะใช้ภาพถ่ายทางอากาศ แต่ตกลงกัน ไม่ได้เรื่องที่ไทยเสนอให้ส่งเจ้าหน้าที่เทคนิคไปสำรวจพื้นที่สามหมู่บ้าน ลาวไม่ยอมส่ง เพราะลาวอ้างว่า สามหมู่บ้านอยู่ในเขตลาวอยู่แล้ว ตามแผนที่แนบสัญญาไทย-ฝรั่งเศสค.ศ. 1904 และ 1907 ส่วนไทยใช้ แผนที่ซึ่งสหรัฐอเมริกาทำขึ้นตีพิมพ์ พ.ศ. 2521
ซึ่งลาวปฏิเสธเพราะไม่ใช่แผนที่แนบท้ายสัญญาไม่มีคุณค่าทาง กฎหมาย ตอนที่
ศาลโลกตัดสินให้ไทยแพ้คดีปราสาทพระวิหารก็ยึดแผนที่ดังกล่าวของ ฝรั่งเศส
ฝ่ายไทยพยายามส่งเจ้าหน้าที่เทคนิคเข้าไปสำรวจสามหมู่บ้าน แต่ถูก ทหารลาวยิงรบกวน และวางระเบิดจนไทยต้องถอนออกมา
ในเวทีโลก ทูตไทยได้แจ้งให้เลขาธิการสหประชาชาติว่า สามหมู่บ้าน

เป็นของไทย และต่อว่าเวียดนามที่เข้าข้างลาวทั้งๆที่ไม่ใช่เรื่องของตน ต่อมาลาว
ก็นำกรณีสามหมู่บ้านหารือกับประธานคณะมนตรีความมั่นคง
แต่แล้ววันที่ 2 ตุ_____ลาคม 2527 รัฐบาลไทยก็แจ้งแก่ที่ประชุมสมัชชา
ใหญ่สหประชาชาติว่าได้ถอนทหารออกจากสามหมู่บ้านแต่ฝ่ายเดียว เพื่อเห็นแก่
สันติภาพ กรณีพิพาทนี้จึงยุติลงโดย คณะมนตรีความมั่นคงไม่ได้มีมติอะไรออก
มา แต่เป็นผลให้ไทยได้รับเลือกเป็นสมาชิกชั่วคราวของคณะมนตรีความมั่นคง
ซึ่งเพิ่งว่างลง
กรณีสามหมู่บ้านนี้ไทยไม่ได้ยอมรับว่าเป็นของลาว และยังไม่มีการปักปันเขตแดน ลาวยังคงมีกองทหารอยู่ในสามหมู่บ้านนี้
ปัญหาสามหมู่บ้านนี้ไทยเสียเปรียบ เพราะแผนที่ที่ฝ่ายไทยใช้ ฝรั่งเศสและลาวไม่เคยรับรอง และที่เสียเปรียบมากก็คือ แผนที่ของไทยมีการตีพิมพ์ 2 ครั้ง
แต่เส้นเขตแดนไม่เหมือนกัน ครั้งแรก สามหมู่บ้านอยู่นอกเส้นเขตแดน (คือสาม
หมู่บ้านเป็นของลาว) พิมพ์ครั้งที่ 2 สามหมู่บ้านอยู่ในเส้นเขตแดน (เป็นของไทย)
แผนที่ฝ่ายไทยจึงไม่น่าเชื่อถือ(สุวิทย์ ธีรศาศวัต. 2552:160-161)

8.3 สงครามบ้านร่มเกล้า 2530-2531 เป็นหมู่บ้านจัดตั้งของกองทัพภาคที่ 3 ที่เรียกว่า “หมู่บ้านป้องกันตนเองชายแดน” โดยรวบเอาอดีต ผ.ก.ค. และ
ชาวเขาเผ่าม้ง ราวเกือบ 100 ครอบครัว 680 คน ตั้งอยู่ห่างจากชายแดนไทย-ลาว
เข้ามาราว 10 ก.ม. ห่างจาก อ.ชาติตระการไปทาง
ตะวันออกเฉียงเหนือราว 70 ก.ม.
40 ปัญหาดินแดน ชายแดนและเขตแดนไทย-ลาว
พ.ศ. 2322-ปัจจุบัน
ห่างจาก อ.นาแห้ว จ.เลย ไปทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือ ราว 25 ก.ม. ห่างจาก
อ.ฐ้ปาด จ.อุตรดิตถ์ไปทางตะวันออกราว 25 ก.ม.
ช่วง พ.ศ. 2511-2525 บริเวณบ้านร่มเกล้ามีการเคลื่อนไหวของ ผ.ก.ค.
สูงมากโดยได้รับการสนับสนุนจากลาวแดง กองพลหารม้าที่ 1 ของไทยจึงส่ง
ทหารเข้าไปตั้งฐานปฏิบัติการหลายแห่งในบ้านร่มเกล้า โดยรัฐบาล สปป.ลาว
มิได้ทักท้วงแต่ประการใด หลัง พ.ศ. 2525 ทางการไทยได้สร้างถนนสาย 1237
ร่มเกล้า- ชาติตระการ และถนนสาย 1268 นาแห้ว-ร่มเกล้า อ.บ้านโคก จ.อุตรดิตถ์

สาเหตุของสงครามเกิดจากความเข้าใจไม่ตรงกันของรัฐบาลทั้งสอง เรื่อง
เส้นเขตแดน
พื้นที่พิพาทมีประมาณ 70 ตร.กม. หรือ 45,500 ไร่ ตั้งอยู่ระหว่างแม่ฐู้เหืองกับแม่ฐู้เหืองน้อย (หรือเหืองหง่า)
วันเกิดเหตุตรงกับวันที่ 31 พฤษภาคม 2530 เวลา 9.30 น. ทหาร สปป.
ลาว 15 คน บุกรุกเข้ามาในเขตแดนไทย ราว 5 ก.ม. สังหารคนงานไทยและทำลาย
รถแทรกเตอร์ 3 คน ที่เข้ามาขนไม้ในเขตสัมปทาน เวลา 14.50 น.ก็ซุ่มโจมตี
ทหารพราน 2 ครั้ง ทหารไทย 3 นาย บาดเจ็บ วันรุ่งขึ้นทหารลาวบุกข้ามแดนเข้ามาจับ
ราษฎรไทย 7 คน จากบ้านนาผักก้ามและบ้านเหล่ากอหก อ.นาแห้ว จ.เลย (บ้าน
เหล่ากอหกอยู่ห่างจากบ้านร่มเกล้า ราว 10 ก.ม.) ราษฎร 2 ใน 7 คน พยายามหลบหนี
แต่ถูกยิงตาย 1 คน หนีมาได้ 1 คน ที่เหลือถูกขังที่บ้านบ่อแตน แขวงไชยบุรี
ในข้อหารุกเข้าไปตัดไม้และทำกินในเขตลาว ทางกรมการเมืองบ่อแตนแจ้ง

นายอำเภอนาแห้วทราบว่า จะยอมปล่อยราษฎรไทยทั้ง 5 คน ถ้านายอำเภอ
ยอมรับว่าดินแดนบริเวณนี้เป็นของลาว นายอำเภอนาแห้วปฏิเสธ
วันที่ 8 สิงหาคม 2530 ทหารลาว ราว 300 คน เข้าโจมตี ค่ายทหารพรานที่บ้านร่มเกล้าอย่างรุนแรง กองทัพภาคที่ 3 จึงส่งกองทหารพรานไปพิสูจน์
ทราบและกวาดล้าง แต่ฝ่ายลาวได้ส่งกองทหารเวียดนามร่วมด้วยประมาณ 1
กองพันยึดจุดที่สูงที่สุดของบริเวณนี้ไว้ได้ก่อน คือ เนิน 1428 แล้วยังส่งกองทหาร
อีกหลายกองพันยึดเนิน 1370 1148 926 และ 905 เป็นฐานที่มั่น ซึ่งเป็นพื้นที่
ติดต่อระหว่างภูสอยดาว ภูเมือง และภูขัด
มนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ 28 (2) พ.ค. - ส.ค. 54 41
ระหว่างเดือนพฤศจิกายน กองทัพภาคที่ 3 ได้เปิด “ยุทธการสอยดาว 01”
โจมตีลาวเพื่อยึดพื้นที่คืนแต่ไม่สำเร็จ จึงทุ่มกำลังเปิด “ยุทธการสอยดาว 02” โจมตี
ครั้งใหม่ในเดือนธันวาคม 2530 การรบได้ขยายไปทั่วบริเวณพื้นที่ 70 ตร.กม. ฝ่าย
ไทยได้ใช้อาวุธหนักรวมทั้งเครื่องบินโจมตีที่มั่นของฝ่ายลาวซึ่งที่สูงและได้เปรียบ

ไทย การรบยืดเยื้อมากจากเดือนพฤศจิกายน 2530 จนถึงวันที่ 19 กุมภาพันธ์
2531 ซึ่งทั้งสองฝ่ายได้ลงนามในสัญญาหยุดยิง ผลการรบทำให้ทั้งสองฝ่ายบาดเจ็บ
ล้มตายเป็นอันมาก ไทยเสียเครื่องบินไป 2 ลำ ทหาร 147 คน บาดเจ็บ 166 คน
เสียค่าใช้จ่ายทางทหารเดือนละ 800 - 900 ล้านบาท รวมสงครามคราวนี้ไทย
เสียเงินในการรบ 2,000-3,000 ล้านบาท ทหารลาวเสียชีวิต 402 คน
ตามสัญญาหยุดยิงทั้ง 2 ฝ่าย ถอนทหารออกจากแนวปะทะกัน ฝ่ายละ 3 ก.ม
หลังจากนั้นตัวแทนทั้ง 2 ฝ่ายได้ประชุมที่กรุงเทพฯ (3-4 มีนาคม 2531)
และที่เวียงจันทน์ (18 มีนาคม 2531) ทั้ง 2 ฝ่ายตกลงยึดถือตามสัญญาไทย-
ฝรั่งเศส ฉบับ ค.ศ. 1907 แต่ปัญหาก็ตกลงกันไม่ได้ คือ แผนที่เขตแดนที่ทั้ง 2 ฝ่าย
ยึดถือไม่ตรงกัน ฝ่ายไทยยึดแผนที่ฝรั่งเศสประกอบสัญญาไทย-ฝรั่งเศส ค.ศ. 1904
และ 1907 แผนที่ของกรมแผนที่ทหารไทย และแผนที่ของทางการลาวที่ผลิตโดย

สหภาพโซเวียต แต่ฝ่ายลาวยึดถือแผนที่ไทยหมายเลข L 708 บ้านบ่อภาคของ
กรมแผนที่ทหารไทย ซึ่งเป็นฉบับที่ไทยเลิกใช้แล้ว ฝ่ายไทยยึดถือเส้นเขตแดนตาม
สัญญาที่ลากผ่านกลางแม่ฐ้ำเหือง ไปจนถึงต้นฐ้ำคือภูเมี่ยง แต่ลาวลากตามแม่ฐ้ำ
ดังกล่าวแต่ไปถึงต้นฐ้ำ คือภูสอยดาว และอ้างว่าภูสอยดาวคือภูเมี่ยง ซึ่งที่จริง
เป็นคนละภู ภูสอยดาวอยู่ห่างจากเขตแดนไทย-ลาว เข้ามาราว 6 ก.ม. ทั้งแผนที่
ของสหภาพโซเวียต และแผนที่ของกรมแผนที่ที่ไทยยึดถือล้วนแต่ลากผ่านภูเมี่ยง
แต่ถ้ายึดตามแผนที่ที่ฝ่ายลาวยึดถือคือ ใช้ภูสอยดาวเป็นเส้นแบ่ง ไทยจะเสียพื้นที่
ราว 70 ตร.กม.

42 ปัญหาดินแดน ชายแดนและเขตแดนไทย-ลาว

พ.ศ. 2322-ปัจจุบัน

พื้นที่กรณีพิพาทบ้านร่มเกล้า

ที่มา : สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์, ปีที่ 34 ฉบับที่ 32 (20-30 มกราคม 2531) หน้า 71

อ้างใน วิรัช ร่วมพงษ์พัฒนะ 2531 : 119

มนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ 28 (2) พ.ค. - ส.ค. 54 43

พื้นที่กรณีพิพาทบริเวณแม่ฐ้เหือง
สรุปว่าทั้ง 2 ฝ่ายตกลงกันไม่ได้ว่าจะใช้ภูเมี่ยงหรือภูสอยดาว บทเรียนที่ประเทศทั้งสองได้รับจากความขัดแย้งดังกล่าวคือ การสูญเสียชีวิตของทหารทั้ง
สองและงบประมาณ การแก้ปัญหาโดยใช้กำลังไม่เป็นผลดีแก่ประเทศทั้งสองใน
ที่สุดก็เกิดการเจรจา และรัฐบาลทั้งสองได้ตั้งคณะกรรมการร่วมเพื่อปักปันเขตแดน
ไทย-ลาว ด้านหลวงพระบางฝั่งขวาจากผาได อ.เวียงแก่น จ.เชียงราย มาถึงปาก
แม่ฐ้เหือง อ.ท่าลี่ จ.เชียงคาน ซึ่งขณะนี้ปักหลักเขตแดนเสร็จแล้ว ยกเว้น 2 พื้นที่
ซึ่งทั้งสองฝ่ายยังตกลงกันไม่ได้คือสามหมู่บ้าน และบริเวณบ้านร่มเหล้า เพราะถ้า
ยอมให้อีกฝ่ายได้ไปก็จะเสียหน้า (บ้านร่มเกล้าในแผนที่ของกรมทางหลวงไทยอยู่
ติดถนนสาย 1268 ซึ่งอยู่ห่างเส้นเขตแดนราว 10 ก.ม. ส่วนสามหมู่บ้านไม่ปรากฏ
ในแผนที่ของกรมทางหลวงไทย) (สุวิทย์ ธีรศาศวัต. 2552:160-162)
44 ปัญหาดินแดน ชายแดนและเขตแดนไทย-ลาว
พ.ศ. 2322-ปัจจุบัน
หลักเขตแดนไทย-ลาว

บรรณานุกรม

กระทรวงการต่างประเทศ. (2531). ข่าวสารนิเทศ 22 มกราคม 2531.

จินตรัย. (2553). ”การก่อเกิดเวียงจันถึง มุมมองเก่าและใหม่ : เหตุแห่งการ
สถาปนาเมืองหลวงเวียงจัน” ศิลปวัฒนธรรม.
32 (1), พฤศจิกายน หน้า 85-87

แชน ปัจจุสานนท์, พลเรือตรีและสวัสดิ์ จันทนี, นาวาเอก. (2518). กรณีพิพาที
ระหว่างไทยกับฝรั่งเศสและการรบที่ปากฐ้เจ้าพระยา สมัย ร.ศ.
112 พิมพ์เป็นอนุสรณ์ในงานพระราชทานเพลิงศพนางพร้อม ศรีหงส์.

วิรัช ร่วมพงษ์พัฒนะ. (2531). ปัญหาข้อขัดแย้งไทย-ลาว ในช่วงปี พ.ศ.
2518 – ปัจจุบัน. วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

มนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ 28 (2) พ.ค. - ส.ค. 54 45

สุวิทย์ ธีรศาศวัต (ก). (2552). ประวัติศาสตร์ลาว 177-1975. กรุงเทพฯ:
สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัยและสำนักพิมพ์สร้างสรรค์.

สุวิทย์ ธีรศาศวัต (ข). (2552). ประวัติศาสตร์อีสาน 2322-2488. ขอนแก่น:
ศูนย์วิจัยพหุลักษณ์สังคมลุ่มฐ้โขง มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

สุวิทย์ ธีรศาศวัต (ค). (2553). เบื้องลึกการเสียดินแดนและปัญหาปราสาท
พระวิหาร จาก รศ.112 ถึงปัจจุบัน. กรุงเทพฯ: สมาคม ประวัติศาสตร์ในพระราชูปถัมภ์ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี.
สุวิทย์ ธีรศาศวัต (ง). (2552). จักรวรรคนิยมเหนือแม่ฐ้โขง. กรุงเทพฯ :
สำนักพิมพ์มติชน.
สุรศักดิ์ ศรีสำอาง. (2543). ลำดับกษัตริย์ลาว. กรุงเทพฯ: กรมศิลปากร.